

Merja Mäkisalo-Ropponen sd ym.

Kirjallinen kysymys sokeriveron käyttöönnotosta

Eduskunnan puhemiehelle

Monen asiantuntijatahon mielestä olisi syytä harkita veropohjan laajentamista koskemaan makeisten ja jäätelön lisäksi myös muita sokeripitoisia tuotteita. Asialle on vankat kansanterveydeliset ja kansantaloudelliset perusteet. Myös WHO on kehottanut kaikkia maita aloittamaan sokeripitoisten juomien verottamisen. WHO:n mukaan hinnannousu voi vähentää merkittävästi epäterveellisten virvoitusjuomien kulutusta.

1. Kansanterveys ja hyvinvointi-investoinnit

Sokeriveron laajentamisella olisi tärkeitä terveystaloudellisia vaikutuksia. Runsas sokerin syönti on yksi merkittävä osatekijä kansansairauksien synnyssä, mikä taas on yhteiskunnalle kallista terveydenhoidon kustannusten ja sairauspäivien muodossa. Esimerkiksi SOSTE toteaa, että ehdotus poistaa makeis- ja jäätelövero ei tue pitkäjänteistä investointiajattelua ja kansalaisten hyvinvoinnin edistämistä, vaan painottaa kaupallista etua tietyille toimialoille.

Runsaalla sokerin syönnillä on yhteys muun muassa lihavuuteen, sydän- ja verisuonisairauksiin sekä hampaiden reikiintymiseen ja eroosioon. Huolestuttava seikka on lasten ja nuorten runsas sokerin käyttö. Noin 14 prosenttia kokonaisenergiasta tulee sokerista. Keskeinen syy lasten ja nuorten ylipainon jatkuvaan kasvuun on sokeri. Myös lasten suunterveys on heikentynyt.

Hallituksen ehdotuksessa makeisten ja jäätelön valmisteveron poistamisen perusteluina ovat veron piirissä olevien toimijoiden hallinnollisen taakan lisääntyminen ja neutraalisuusongelmat. Monet asiantuntijat näkevät kuitenkin nämä perustelut toissijaisina, kun vaakakupissa on kansanterveys. Väestön terveystaloudellisuuden muuttamiseksi tarvitaan monia samanaikaisia ja -suuntaisia toimia, joita yhteiskunnan eri sektorit toteuttavat. Siksi veron laajentaminen on tärkeää sen tukiessa mm. suosituksia, ohjausta ja tiedottamista sokerin haitoista.

Päätöksenteon tulee perustua terveys- ja hyvinvointi-investointiajatteluun, jolloin päätökset vaikuttavat pitkään ja lisäävät väestön toimintakapasiteettia.

2. Valtiontalous

Sokeriverolla olisi tärkeä merkitys valtiontalouden tukemisessa. Makeisten ja jäätelön verottaminen on tuonut tuloja valtiolle reilut 100 miljoonaa euroa vuodessa, ja sokerivero toisi enemmän. Jos vero jää pois, menetetään tulot ja lisätään menoja kansansairauksien hoidon kustannuksina.

Kirjallinen kysymys KK 554/2016 vp

Suomen nykyisessä taloudellisessa tilanteessa verotusta tulisi kohdentaa niin, että sillä tuetaan terveyden edistämistä ja kansansairauksien ehkäisyä ja vähennetään siten terveydenhuollon kustannuksia sekä edistetään ihmisten työkykyä.

Veron tulisi määräytyä lisätyn sokerimäärän mukaan riippumatta siitä, missä tuotteessa sitä käytetään. Vero kohtelisi tällöin eri tuoteryhmiä oikeudenmukaisesti. Myös joulukuussa 2016 voimaan tulevan elintarviketietoasetuksen mukaan sokerin ilmoittaminen ravintoainemerkinnöissä helpottaisi veron kantamista. Perustan veron laajentamiselle tulisi olla kansanterveydellinen. Edellä mainittujen kriteerien täytyessä sokerivero ei olisi EU-säännösten vastainen eikä sisältäisi valtiontueksi katsottavaa valikoivaa verotukea.

Alhaisella jäätelön ja makeisten verolla ei ole todettu merkittäviä tuloksia kulutuksen laskussa. Riittävän korkea vero lisäisi veron vaikuttavuutta ja tukisi terveyttä edistäviä valintoja. Riittävän korkea vero voisi myös motivoida kehittämään vähemmän sokerisia ja sokerittomia tuotteita, jotka olisivat myös edullisempia. Tällöin yksilön terveelliset valinnat voisi tehdä helpoiksi ja mahdollisiksi myös niille, joilla on taloudellisia vaikeuksia selvittää arjesta.

3. Yhteenveto

— Nykyisen valmisteveron tasoa tulee nostaa ja veropohjaa laajentaa koskemaan myös muita lisätyn sokerin lähteitä. Runsas sokerin syönti on yksi merkittävä osatekijä kansansairauksien synnyssä.

— Suomen nykyisessä taloudellisessa tilanteessa verotusta tulisi kohdentaa niin, että sillä tuetaan terveyden edistämistä ja kansansairauksien ehkäisyä ja vähennetään siten terveydenhuollon kustannuksia sekä edistetään ihmisten työkykyä. Päätöksenteossa tarvitaan pitkäjänteistä investointiajattelua.

— Kansanterveyden näkökulmasta on tärkeää saada erityisesti lasten ja nuorten ravinto vähemmän sokeria sisältäväksi. Lapsuudessa ja nuoruudessa luodaan pohjaa aikuisiän fyysiselle terveydelle.

— Väestön terveyskäyttäytymisen muuttamiseksi tarvitaan monia samanaikaisia ja -suuntaisia toimia, joita yhteiskunnan eri sektorit toteuttavat. Sokeriveron käyttöönotto on niistä yksi.

— Sokeriverolla olisi tärkeä merkitys valtiontalouden tukemisessa.

— Veron määräytyminen lisätyn sokerimäärän mukaan riippumatta siitä, missä tuotteessa sitä käytetään, veron perustan ollessa kansanterveydellinen sekä joulukuussa 2016 voimaan tuleva pakkausmerkintöjen pakollisuus varmistaisivat sokeriveron EU-säännösten mukaiseksi.

— Riittävän korkea vero lisäisi veron vaikuttavuutta ja tukisi terveyttä edistäviä valintoja.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kirjallinen kysymys KK 554/2016 vp

Miten hallitus aikoo edistää selvitystyötä sokeriveron käyttöön ottamiseksi siten, että huomioidaan siitä saatavat kansanterveydelliset ja kansantaloudelliset hyödyt?

Helsingissä 28.10.2016

Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Aino-Kaisa Pekonen vas
Anneli Kiljunen sd
Veronica Rehn-Kivi r
Hannakaisa Heikkinen kesk
Sari Tanus kd
Sari Essayah kd
Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Hanna Kosonen kesk
Susanna Huovinen sd
Martti Talja kesk
Saara-Sofia Sirén kok